

Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren

Financiële marktdeelnemer: Stichting Pensioenfonds voor de Dierenartsen

Legal Entity Identifier (LEI): 7245001TIF29FKON3223

In dit statement geven we meer informatie over hoe wij omgaan met de identificatie, prioritering, en verwerking van de belangrijkste ongunstige effecten van onze beleggingsbeslissingen.

Dit statement bestaat uit de volgende zes secties:

A. Samenvatting SFDR statement belangrijkste ongunstige effecten (bovenstaand)

B. Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten

C. . Beschrijving van het beleid voor de vaststelling en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren

D. Engagementbeleid

E. Verwijzingen naar internationale normen

F. Historische vergelijking

Versiebeheer

Bijlage: Due diligence proces

A. Samenvatting

Stichting Pensioenfonds voor de Dierenartsen (SPD) neemt de belangrijkste ongunstige effecten van zijn beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking. Deze verklaring is de geconsolideerde verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren van. Deze verklaring heeft betrekking op de referentieperiode van 1 januari tot en met 31 december 2024.

SPD is zich bewust van haar maatschappelijke functie en verantwoordelijkheden. Het pensioenfonds vindt het daarom belangrijk invulling te geven aan maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB). Om de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen, wil SPD de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze beleggen (lange termijn waarde creatie).

Als onderdeel van onze benadering van MVB en naast het meenemen van duurzaamheidsrisico's, streven we ernaar de belangrijkste ongunstige effecten van onze beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren te beperken. Deze belangrijkste ongunstige effecten kunnen zich op verschillende gebieden voordoen, zoals met betrekking tot milieu-, sociale en werknemersaangelegenheden, mensenrechten, corruptie en omkoping.

Op de belangrijkste ongunstige effecten nemen wij maatregelen. De belangrijkste ongunstige effecten op het gebied van milieu zijn: negatieve gevolgen voor de biodiversiteit en emissies in water. En op het gebied van sociale en werknemersaangelegenheden zijn dit schendingen van de UN Global Compact, de UN Guiding Principles on Business and Human Rights of OESO-richtlijnen door ondernemingen en het risico op kinderarbeid.

De mate en de manier waarop de belangrijkste ongunstige effecten in het beleggingsproces worden meegenomen, hangt af van verschillende factoren, zoals het type fonds of strategie, de activaklasse en de beschikbaarheid van betrouwbare gegevens. Waar mogelijk en haalbaar gelden, in lijn met de aard van de beleggingen, voor alle financiële producten minimeisen. De exacte toepassing kan verschillen tussen financiële producten en zal worden gedocumenteerd in de informatieverschaffing over financiële producten in overeenstemming met de vereisten en tijdlijnen van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) van de Europese Unie.

A. Summary SFDR statement Principal Adverse Impacts

Stichting Pensioenfonds Dierenartsen (SPD) takes into account the principal adverse impacts of its investment decisions on sustainability factors. This statement is the statement on the principal adverse impacts on sustainability factors of the pension fund across all pension schemes. This principal adverse impact statement covers the reference period from 1 January to 31 December 2024.

SPD is aware of its social function and responsibilities. The pension fund therefore considers it important to implement socially responsible investment (SRI). In order to secure the intended pension benefits in the short and long term, SPD wants to invest the funds entrusted in a responsible and solid manner (long-term value creation).

As part of our approach to SRI and in addition to including sustainability risks, we aim to limit the principal adverse impacts of our investment decisions on sustainability factors. These principal adverse impacts can arise in various areas, such as in relation to environmental, social and employee issues, human rights, corruption and bribery.

The extent to and manner in which the principal adverse impacts are included into the investment process depends on several factors, such as the type of fund or strategy, the asset class and the availability of reliable data. Where possible and feasible, minimum requirements apply to all financial products, in line with the characteristics of the investments. The exact application may vary between financial products and will be documented in the financial product disclosures in accordance with the requirements and timelines of the European Union's Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).

Hieronder vindt u een overzicht van de belangrijkste ongunstige effecten waar het pensioenfonds rekening mee houdt. Hierin geven we aan welke maatregelen het pensioenfonds onderneemt om het ongunstige effect te beperken. Deze maatregelen bestaan uit de volgende ESG-beleidsinstrumenten: uitsluiten Meer informatie over deze ESG-beleidsinstrumenten en de toepassing daarvan vindt u in ons MVB-beleid <https://www.pensioenfondsdierenartsen.nl/vermogensbeheer/beleggingsbeleid>

Dit overzicht zal in de loop van de tijd worden uitgebreid en aangepast, in lijn met de ontwikkeling van het pensioenfonds MVB-beleid en relevante ontwikkelingen in wet- en regelgeving.

Tabel 1: Overzicht indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheid

Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren						
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd			Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen**
		Effecten 2024	Effecten 2023	Effecten 2022		
KLIMAAT- EN ANDERE MILIEU-INDICATOREN						

Broeikasgas-emissies	1.	BKG*-emissies	Scope 1-BKG-emissies	16.441 ton	17.844 ton	2.171 ton	Hoeveelheid Scope 1 broeikasgasemissies uitgedrukt in ton CO ₂ -equivalent per jaar. Scope 1 betreft directe emissies door ondernemingen. Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn. Het betreft het aandeel in scope 1 BKG-emissies van de belegging ten opzichte van de EVIC (in EUR) van de issuer. (EVIC is de ondernemingswaarde inclusief contenten).	Zie hieronder bij 'total BKG-emissies'
			Scope 2-BKG-emissies	4.857 ton	5.858 ton	497 ton	Hoeveelheid Scope 2 broeikasgasemissies uitgedrukt in ton CO ₂ -equivalent per jaar. Scope 2 betreft indirecte	Zie hieronder bij 'total BKG-emissies'

					emissies als gevolg van de inkoop van energie door ondernemingen. Emissies kunnen gerapporteerd of geschat zijn. Het betreft het aandeel in scope 2 BKG-emissies van de belegging ten opzichte van de EVIC (in EUR) van de issuer.	
-	Scope 3-BKG-emissies	145.885 ton	167.367 ton	26.793 ton	Hoeveelheid Scope 3 broeikasgasemissies uitgedrukt in ton CO2-equivalent per jaar. Scope 3 betreft alle overige emissies in de waardeketen buiten Scope 1 en Scope 2. Emissies zijn geschatte waarden.	Zie hieronder bij 'totale BKG-emissies'
	Totale BKG-emissies	167.011 ton	190.788 ton	29.461 ton	Totale hoeveelheid Scope 1, Scope 2 en Scope 3 broeikasgasemissies	In 2023 geen actieve sturing op deze specifieke PAI door het pensioenfonds. Het

						es uitgedrukt in ton CO2-equivalent per jaar. Scope 1 en scope 2 emissies zijn gerapporteerde cijfers wanneer deze door de ondernemingen beschikbaar worden gesteld. Wanneer geen gerapporteerde cijfers beschikbaar zijn, worden deze cijfers geschat. Scope 3 emissies zijn geschatte data.	pensioenfonds belegt voornamelijk in beleggingsfondsen. De beheerders van de beleggingsfondsen maken gebruik van de instrumenten uitsluitend stemmen en engagement waarbij rekening wordt gehouden met het verlagen van BKG. In 2023 heeft het pensioenfonds een CO2 reductiestrategie voor liquide beleggingen ontwikkeld. Deze strategie is in 2024 vvoor bedrijfsobligatie en in 2025 voor aandelen geïmplementeerd
2.	Koolstofvoetafdruk	Koolstofvoetafdruk	351 ton/belegd vermogen in miljoen EUR	432 ton/belegd vermogen in miljoen EUR	496 ton/belegd vermogen in miljoen EUR	Totale hoeveelheid Scope 1, Scope 2 en Scope 3 broeikasgasemissies uitgedrukt in ton CO2-equivalent per jaar, gedeeld door de geaggregeerde ondernemingswaarde (Enterprise Value of EVIC),	Zie hierboven bij 'total BKG-emissies'

uitgedrukt in miljoen euro. Scope 1 en scope 2 emissies zijn gerapporteerde cijfers wanneer deze door ondernemingen beschikbaar worden gesteld. Wanneer geen gerapporteerde cijfers beschikbaar zijn, worden deze cijfers geschat.

Scope 3 emissies zijn geschatte data.

3.	BKG**-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	BKG**-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	722 ton/omzet in miljoen EUR	772 ton/omzet in miljoen EUR	867 ton/omzet in miljoen EUR	Totale hoeveelheid Scope 1, Scope 2 en Scope 3 broeikasgasemissies uitgedrukt in ton CO2-equivalent per jaar, gedeeld door de geaggregeerde omzet, uitgedrukt in miljoen euro. Scope 1 en scope 2 emissies zijn gerapporteerde cijfers wanneer deze door	Zie hierboven bij 'total BKG-emissies'
----	--	--	------------------------------	------------------------------	------------------------------	--	--

ondernemingen
beschikbaar
worden gesteld.
Wanneer geen
gerapporteerde
cijfers beschikbaar
zijn, worden deze
cijfers geschat.

Scope 3 emissies
zijn geschatte
data.

4.	Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Aandeel beleggingen in ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	9%	10%	11%	De beoordeling wordt vastgesteld op basis van door ondernemingen gerapporteerde data. Bij enige blootstelling wordt de gehele onderneming meegewogen.	Uitsluiten
5.	Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie	Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie en opwekking van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet-hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energiebronnen	66%	69%	70%	Gebaseerd op gerapporteerde data.	Geen actieve sturing op deze specifieke PAI.

6. Intensiteit
energieverbruik per
sector met grote
klimaateffecten

Energieverbruik in GWh per
miljoen EUR aan inkomsten
van ondernemingen waarin is
belegd, per sector met grote
klimaateffecten

Gebaseerd op
gerapporteerde
data.

Geen actieve sturing op
deze specifieke PAI.

Landbouw, bosbouw en visserij	0,6 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	0,6 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	
Winning van delfstoffen	2,4 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	1,2 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	0,3 GWh/ inkomsten per miljoen EUR
Industrie	0,4 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	0,5 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	0,3 GWh/ inkomsten per miljoen EUR
Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	2,9 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	2,5 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	2,9 GWh/ inkomsten per miljoen EUR
Distributie van water; en afvalwaterbeheer en sanering	0,9 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	1,0 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	2,5 GWh/ inkomsten per miljoen EUR
Bouwnijverheid	0,2 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	0,1 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	0,2 GWh/ inkomsten per miljoen EUR
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	0,2 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	0,1 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	0,3 GWh/ inkomsten per miljoen EUR
Vervoer en opslag	1,6 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	1,7 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	0,8 GWh/ inkomsten per miljoen EUR

		Exploitatie van en handel in onroerend goed	0,3 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	0,3 GWh/ inkomsten per miljoen EUR	0,2 GWh/ inkomsten per miljoen EUR		
Biodiversiteit	7. Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden	Aandeel beleggingen in ondernemingen met vestigingen/activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben	6%	0%	0%	Bij enige aanwezigheid en/of activiteiten in gebieden met een kwetsbare biodiversiteit wordt de gehele onderneming meegewogen. Gebaseerd op gerapporteerde en geschatte data.	Geen actieve sturing op deze specifieke PAI door het pensioenfonds. Het pensioenfonds belegt voornamelijk in beleggingsfondsen. De beheerders van de beleggingsfondsen maken gebruik van de instrumenten uitsluitend stemmen en engagement waarbij rekening kan worden gehouden met biodiversiteit.
Watergehalte	8. Emissies in water	Door de ondernemingen waarin is belegd veroorzaakte emissies in water (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	24,3 ton/belegd vermogen in miljoen EUR	25,6 ton/belegd vermogen in miljoen EUR	0,0 ton/belegd vermogen in miljoen EUR***	Bedrijven die het milieu ernstig schaden door grond- of watervervuiling op basis van relevante internationale richtlijnen. Gebaseerd op gerapporteerde data.	Geen actieve sturing op deze specifieke PAI door het pensioenfonds. Het pensioenfonds belegt voornamelijk in beleggingsfondsen. De beheerders van de beleggingsfondsen maken gebruik van de instrumenten uitsluitend stemmen en engagement waarbij rekening kan worden

								gehouden met emissie in water.
Afval	9.	Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval	Door de ondernemingen waarin is belegd, geproduceerd gevaarlijk afval en radioactief afval (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	0,9 ton/belegd vermogen in miljoen EUR	7,3 ton/belegd vermogen in miljoen EUR	114,0 ton/belegd vermogen in miljoen EUR	Gebaseerd op gerapporteerde data.	Geen actieve sturing op deze specifieke PAI.
INDICATOREN VOOR SOCIALE THEMA'S EN ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN, EERBIEDIGING VAN DE MENSENRECHTEN, EN BESTRIJDING VAN CORRUPTIE EN OMKOPING								
Sociale thema's en arbeidsomstandigheden	10.	Schendingen van de beginselen van het UN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het UN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	0%	1%****	0%	De beoordeling wordt vastgesteld op basis van geschatte data.	Uitsluiten.
	11.	Ontbreken van procedures en compliance-mechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het UN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het UN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van die UN-beginselen of OESO-	14%*****	54%	22%	De beoordeling wordt vastgesteld op basis van door ondernemingen gerapporteerde data en geschatte data. Bij enig ontbreken van procedures wordt de gehele	Geen actieve sturing op deze specifieke PAI door het pensioenfonds. Het pensioenfonds belegt voornamelijk in beleggingsfondsen. De beheerders van de beleggingsfondsen maken gebruik van de instrumenten uitsluiten stemmen en engagemen

	richtsnoeren kunnen worden aangepakt					onderneming meegewogen.	waarbij rekening kan worden gehouden met het ontbreken van procedures en compliancemechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richt- snoeren voor multinationale ondernemingen.
12.	Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen	Gemiddelde niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij ondernemingen waarin is belegd	13%	13%	18%	Procentuele verschil in beloning tussen mannen en vrouwen. Gebaseerd op gerapporteerde data.	Geen actieve sturing op deze specifieke PAI door het pensioenfonds. Het pensioenfonds belegt voornamelijk in beleggingsfondsen. De beheerders van de aandelenbeleggingsfondsen maken gebruik van het instrument stemmen en kunnen rekeninghouden met niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen.
13.	Genderdiversiteit raad van bestuur	Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de raad van bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als	34%	33%	39%		Geen actieve sturing op deze specifieke PAI door het pensioenfonds. Het pensioenfonds belegt voornamelijk in beleggingsfondsen. De

		percentage van alle leden in de raad van bestuur					beheerders in de aandelenbeleggingsfondsen en maken gebruik van het instrument stemmen en kunnen rekeninghouden met genderdiversiteit in de raad van bestuur.
	14. Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	0%	0%****	0%	De beoordeling wordt vastgesteld op basis van door ondernemingen gerapporteerde data.	Uitsluiten
Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen							
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2023		Effecten 2022	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen vastgestelde streefdoelen**
Ecologisch	15. BKG**-intensiteit	BKG**-intensiteit landen waarin is belegd	426 ton/BNP in miljoen EUR	505 ton/BNP in miljoen EUR	234 ton/BNP in miljoen EUR	Hoeveelheid broeikasgasemissies van een land, uitgedrukt in ton CO2-equivalent per jaar, gedeeld door het bruto nationaal product van een land in miljoen euro. Gebaseerd	Geen actieve sturing op deze specifieke PAI

					op gerapporteerde data.	
Sociaal	16. Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten (absoluut aantal en relatief aantal gedeeld door alle landen waarin is belegd), als bedoeld in internationale verdragen en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend geval, nationaal recht	2%	0%	Percentage van de beleggingen dat vertegenwoordigd wordt door landen die onderwerp zijn van EU-sancties als gevolg van schendingen van sociale rechten. Bij enige blootstelling wordt de gehele issuer meegewogen. Gebaseerd op geschatte data.	Uitsluiten, dit passen w toe op staatsobligaties.
			1,75		Absoluut aantal landen waarin is belegd die onderwerp zijn van EU-sancties als gevolg van schendingen van sociale rechten	
			3%*****		Relatief aantal landen waarin is belegd die onderwerp zijn van EU-sancties als gevolg van schendingen van	

sociale rechten
(absoluut aantal
landen met
schendingen,
gedeeld door totaal
aantal landen
waarin is belegd)

		Indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva					
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten 2023	Effecten 2022	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen vastgestelde streefdoelen**	
Fossiele brandstoffen	17. Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in vastgoedactiva die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren of produceren van fossiele brandstoffen	0%	0%	nvt	De beleggingsfondsen van CBRE en ASR hebben een beperkte tot geen blootstelling aan fossiele brandstofactiviteit en	n.v.t.
Energie-efficiëntie	18. Blootstelling aan energie-inefficiënte vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in energie-inefficiënte vastgoedactiva	4%	1%	nvt	Vermogensbeheer der CBRE classificeert een EPC 'C' rating of lager als energy inefficiënt.	CBRE analyseert de energie prestaties en deze worden afgezet tegen de relevante GRE en CRREM benchmark waarden. EPC ratings worden in dit proces ook gecontroleerd en

geprioriteerd in de actieplannen om de prestaties te verbeteren

Andere indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren							
Ongunstige effecten op duurzaamheid	Ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren (kwalitatief of kwantitatief)	Parameter	Effecten 2024	Effecten 2023	Effecten 2022	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen vastgestelde streefdoelen**
Water-, afval- en materiaalemissies	19. Blootstelling aan gebieden met grote waterstress	PAI 8 (tabel 2). Aandeel beleggingen in ondernemingen met locaties in gebieden met grote waterstress zonder een beleid voor waterbeheer	19%	10%	9%	De beoordeling wordt vastgesteld op basis van door ondernemingen gerapporteerde data. Bij enige blootstelling wordt de gehele onderneming meegewogen.	Geen actieve sturing op deze specifieke PAI door het pensioenfonds. Het pensioenfonds belegt voornamelijk in beleggingsfondsen. De beheerders van de beleggingsfondsen maken gebruik van het instrumenten uitsluiten stemmen en engagementen en kunnen rekeninghouden met blootstelling aan gebieden met grote waterstress.
Mensenrechten	20. Activiteiten en leveranciers met een significant risico op kinderarbeid	PAI 12 (tabel 3). Aandeel beleggingen in ondernemingen die blootstaan aan activiteiten en leveranciers met een significant risico op	6%	7%	11%	De beoordeling wordt vastgesteld op basis van door ondernemingen gerapporteerde	Geen actieve sturing op deze specifieke PAI door het pensioenfonds. Het pensioenfonds belegt voornamelijk in

kinderarbeid, naar geografisch gebied of soort activiteit

data. Bij enige blootstelling wordt de gehele onderneming meegewogen. beleggingsfondsen. De beheerders van de beleggingsfondsen maken gebruik van het instrumenten uitsluiten stemmen en engagementen en kunnen rekeninghouden met activiteiten en leveranciers met een significant risico op kinderarbeid.

- * BKG staat voor Broeikasgassen
- ** Het pensioenfonds heeft voor de referentieperiode geen streefdoelen voor de PAI-indicatoren gedefinieerd. Daarnaast ontwikkelt het MVB-beleid incl. het uitsluitingsbeleid zich doorlopend. Het beleid wordt gemonitord en aangepast aan de actuele en maatschappelijke ontwikkelingen.
- *** Deze indicator is in 2022 in een andere eenheid weergegeven, waardoor het cijfer voor 2022 te laag is en niet kan worden vergeleken met 2023.
- **** De bron voor de indicatoren 10 en 14 is gewijzigd van ISS ESG naar MSCI (wat ook de bron is voor de overige indicatoren). Deze wijziging is doorgevoerd, omdat vanaf 2023 beschikbare holdingsinformatie van beleggingsfondsen die niet door Achmea IM worden beheerd, wordt meegenomen.
- ***** Vanaf rapportagejaar 2024 is de methodiek voor de berekening van deze indicator aangepast. Door gebruik te maken van extra informatie, waaronder gegevens over klachtenafhandeling, is de coverage maar ook de uitkomst van deze PAI-score verbeterd.
- ***** Vanaf rapportagejaar 2024 is de indicator uitgebreid met het absolute aantal landen. Daarnaast is het relatieve getal gewijzigd en wordt dit uitgedrukt ten opzichte van het aantal landen waarin wordt belegd.

C. Beschrijving van het beleid voor de vaststelling en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren

Het Pensioenfonds past een due diligence beleid toe om de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren vast te stellen, te analyseren en te prioriteren. Het doel van dit proces is om de belangrijkste ongunstige effecten te voorkomen en te verminderen alsmede om verantwoording af te leggen over hoe het pensioenfonds omgaat met de geïdentificeerde effecten.

Dit beleid is goedgekeurd door het bestuur van het Pensioenfonds op 5 september 2023. De uitvoering van dit beleid is door het bestuur toegewezen aan ESG-dienstverlener Achmea IM.

Om inzicht te krijgen of ondernemingen zich houden aan de internationale normen, zoals verwoord in het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights, screent de ESG-dienstverlener elk jaar de beleggingen van het pensioenfonds. Onze ESG-dienstverlener maakt hiervoor gebruik van informatie van ISS ESG (een onafhankelijke ESG-data provider). Dat betekent dat het beleggingsuniversum wordt gecontroleerd op ondernemingen die mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anti-corruptieregels schenden. Hierbij wordt gekeken naar impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu en de ernst, schaal, onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid van de schending. Het pensioenfonds heeft er voor gekozen om bij het vaststellen van de schending over te gaan tot uitsluitingen. In de bijlage gaan we nader in op de verschillende stappen van het due diligence proces. Daarbij sluiten we aan bij EU-duurzaamheidswetgeving en het Instrumentarium van het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfondsen¹.

Op dit moment zijn de belangrijkste ongunstige effecten die uit deze due diligence voorkomen: UN Global Compact schendingen en schending van de UN Guiding Principles on Business and Human Rights en OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. Dit is gebaseerd op de internationale kaders en de thema's van het pensioenfonds. Daarnaast speelt databeschikbaarheid een belangrijke rol in de uitvoering van het beleid. Onze ESG-dienstverlener maakt hiervoor gebruik van informatie van MSCI en ISS ESG (beiden onafhankelijke ESG-data providers) voor de liquide beleggingen. MSCI maakt waar mogelijk gebruik van gerapporteerde data door ondernemingen. Voor sommige indicatoren wordt ook gebruik gemaakt van geschatte data.

Voor illiquide beleggingscategorieën zoals hypotheek, direct vastgoed, private equity en infrastructuur is in de markt beperkt PAI-data beschikbaar. Het pensioenfonds spant zich in om de aanvullende data van de ongunstige effecten van de illiquide beleggingen te verkrijgen. Hiervoor heeft de ESG-dienstverlener een selectie gemaakt van voornamelijk Europese vermogensbeheerders waar actieve beleggingsposities worden opgebouwd, bij wie een uitvraag naar PAI-data is gedaan.

Voor het pensioenfonds is de uitvraag gestuurd aan direct vastgoedbeheerder CBRE en hypotheekbeheerder SAREF. Om de data operationeel te kunnen verwerken, is vermogensbeheerders gevraagd de PAI-data aan te leveren in een standaard template, het zogenaamde EET-template (breed geaccepteerd in de markt). Dit template is belangrijk om de ontvangen data te integreren met de bestaande PAI-data voor de liquide beleggingen. Tijdig ontvangen informatie van de beheerder is door de ESG-dienstverlener beoordeeld op onder andere:

- Volledigheid;
- Methodiek gekozen door de manager; en
- Aansluiting op bestaande informatie en databronnen in het PAI-statement.

De algemene bevindingen vanuit de uitgevoerde uitvraag zijn als volgt:

- Voor de meeste vermogensbeheerders is het niet mogelijk de PAI-data voor 1 mei aan te leveren. Voor alle Financiële Marktparticipanten, waaronder de vermogensbeheerders, is de deadline voor de publicatie van het eigen PAI-statement jaarlijks 30 juni;

¹ <https://www.imvoconvenanten.nl/-/media/imvo/files/pensioenfondsen/instrumentarium.pdf?la=nl&hash=8B14DB50274FC744ADA75207D2B28876>

- Vermogensbeheerders die PAI-data beschikbaar kunnen stellen doen dat:
 - Veelal in een eigen format en niet in het benodigde EET-template;
 - Op productniveau en niet op klantniveau.

De ESG-dienstverlener heeft op basis van de aangeleverde data per beleggingscategorie bekeken of en hoe deze informatie in het template kan worden verwerkt.

Vastgoed

De Europese vastgoedbeheerders berekenen de PAI-vastgoedindicatoren op een vergelijkbare manier. De aangeleverde PAI-informatie door de direct vastgoedbeheerder CBRE is door de ESG-dienstverlener omgerekend naar een vastgoedscore voor het pensioenfonds en opgenomen in dit statement.

Hypotheke

Er is geen marktconsensus voor pensioenfondsen hoe over deze beleggingscategorie te rapporteren. De vermogensbeheerder voor hypotheke SAREF rapporteert over de PAI-vastgoedindicatoren en hiermee dus niet specifiek over de beleggingscategorie hypotheke, maar over het onderpand. Aangezien er geen consensus is over hoe te rapporteren over de beleggingscategorie hypotheke en er geen andere data beschikbaar is voor deze categorie, kan de ESG-dienstverlener geen redelijke aanname formuleren. De ESG-dienstverlener neemt de aangeleverde informatie niet op in het PAI-statement en de data van hypotheke wordt niet vermengd met data van directe vastgoedbeleggingen.

Er is nog steeds een verbetering mogelijk in de datadekking voor de illiquide beleggingen. Desalniettemin is het pensioenfonds van mening dat met dit PAI-statement een getrouw beeld wordt weergegeven van de beleggingen van het pensioenfonds. Het pensioenfonds spant zich in om de beschikbare data van de illiquide beleggingen in de toekomst te verbeteren. Voor een aantal beheerders, waaronder niet-Europese beheerders zal dit een uitdaging blijven, omdat zij niet altijd verplicht zijn over PAI-data te rapporteren.

De ESG-dienstverlener neemt geen verantwoordelijkheid voor de door de vermogensbeheerders verstrekte PAI-data die is opgenomen in het PAI-statement.

D. Engagementbeleid

Het Pensioenfonds neemt zelf niet deel aan een engagement programma en gaat niet de dialoog aan met ondernemingen. Enkele beleggingsinstellingen waarin het Pensioenfonds belegt maken wel gebruik van engagement.

Het normatieve engagement programma wordt toegepast op het Achmea IM Wereldwijd High Yield Fonds. Het doel van het normatieve engagement programma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Structurele schendingen van deze normen vergroten het risico op nadelige gevolgen voor de onderneming, haar directe omgeving zoals lokale gemeenschappen of het milieu en voor andere belanghebbenden. Activiteiten die (mogelijk) leiden tot een schending

van de principes staan veelal in de belangstelling van niet-gouvernementele organisaties (NGO's) en de media. In de praktijk leiden deze schendingen ook vaker tot rechtszaken, die boetes of het uitbetalen van schadeclaims door de ondernemingen tot gevolg kunnen hebben. Dit zijn directe negatieve financiële effecten, die ook de belangen van aandeelhouders schaden. Zie hiervoor: <https://www.achmeainvestmentmanagement.nl/institutioneel/mvb/documentatie-mvb>

De volgende indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten worden in aanmerking genomen bij normatieve engagement:

- ondernemingen met vestigingen/activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben
- veroorzaakte emissies in water (in ton) door ondernemingen, gemeten per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde
- ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het UN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen
- ondernemingen die blootstaan aan activiteiten en leveranciers met een significant risico op kinderarbeid, naar geografisch gebied of soort activiteit

Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Het Pensioenfonds kan zelf geen gebruikmaken van haar aandeelhoudersrechten doordat het Pensioenfonds belegt in een beleggingsinstelling. Het Pensioenfonds heeft wel een link opgenomen op de website naar de beleggingsinstelling voor de engagement en stemactiviteiten van de beleggingsinstelling <https://www.blackrock.com/corporate/about-us/investment-stewardship>

E. Verwijzingen naar internationale normen

Als uitgangspunt voor het verantwoord beleggen beleid kiest SPD voor de principes van het UN Global Compact, de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Daarvoor gebruikt SPD onder andere de OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad. Met deze uitgangspunten houdt het pensioenfonds rekening met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen.

Internationale kaders

Internationale kaders Het UN Global Compact vindt haar oorsprong in internationaal breed geaccepteerde verdragen, zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, de conventies van de International Labour Organisation, de Verklaring van Rio inzake Milieu & Ontwikkeling en de anti-corruptie principes van de UN Conventie tegen Corruptie.

Door het ondertekenen van het International Maatschappelijk Verantwoord beleggen (IMVB) Convenant voor Pensioenfondsen behoren ook OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights tot het internationale normenkader van het pensioenfonds. De OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen maken duidelijk wat van ondernemingen wordt verwacht op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Ze

bieden ondernemingen handvatten over hoe om te gaan met kwesties zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie. Volgens deze richtlijnen worden bedrijven geacht de daadwerkelijke en mogelijke negatieve impact van hun handelen op belanghebbenden te identificeren, voorkomen en verminderen. Daarnaast onderscheiden de OESO-richtlijnen consumentenbelangen, wetenschap en technologie, mededinging en belastingen. De OESO-richtlijnen worden momenteel onderschreven door 44 landen. Hiermee zijn deze richtlijnen de enige door overheden onderschreven MVO-richtlijnen voor internationaal ondernemen en het enige kader dat een geschillenbeslechtingsysteem bevat. De Nederlandse overheid implementeert deze richtlijnen via zogenoemde convenanten.

De UN Guiding Principles on Business and Human Rights zijn internationale normen over mensenrechten waaraan staten en ondernemingen zich dienen te houden. Deze zijn in 2011 door de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties goedgekeurd.

Gebruikte indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten om te meten hoe we voldoen aan deze internationale kaders:

- ondernemingen met vestigingen/activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben
- veroorzaakte emissies in water (in ton) door ondernemingen, gemeten per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde
- ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het UN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen
- ondernemingen die blootstaan aan activiteiten en leveranciers met een significant risico op kinderarbeid, naar geografisch gebied of soort activiteit

Internationale kaders – Methodologie

Om goed inzicht te krijgen of ondernemingen zich houden aan de internationale normen, zoals verwoord in het UN Global Compact, de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights, screent de ESG-dienstverlener elk jaar de beleggingen van het pensioenfonds. Onze ESG-dienstverlener maakt hiervoor gebruik van informatie van ISS ESG (een onafhankelijke ESG-data provider). Dat betekent dat het beleggingsuniversum wordt gecheckt op ondernemingen die mensenrechten, arbeidsnormen, milieunormen en anti-corruptieregels schenden. Hierbij wordt gekeken naar impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu en de ernst, schaal en onomkeerbaarheid en waarschijnlijkheid van de schending. Het Pensioenfonds heeft er voor gekozen om bij het vaststellen van de schending over te gaan tot uitsluitingen.

Toekomst gericht klimaatscenario

Het pensioenfonds neemt op verschillende manieren toekomstgerichte klimaatscenario's mee in haar beleid. We hanteren klimaatscenario's voor onze portefeuilleconstructie en due diligence beleid.

Klimaatscenario's in portefeuilleconstructie

Allereerst neemt onze fiduciair beheerder Achmea IM in de evaluatie van de portefeuilleconstructie mee welk effect een klimaat schok scenario zou hebben op het verwacht rendement van de beleggingsportefeuille over de komende vijf jaar. Dit schokscenario is een risicoscenario waarin het politiek momentum voor de energietransitie fors toeneemt en leidt tot een abrupte stijging van belasting op het gebruik van fossiele brandstoffen. De waarschijnlijke effecten van dit duurzaamheidsrisico op het rendement van de portefeuille kunnen leiden tot een aanpassing van de portefeuilleconstructie. Voor dit schokscenario is gebruik gemaakt van data afkomstig uit de MSCI Climate Value at Risk module. Hierbij zijn de onderliggende gegevens en aannames afgeleid van de Network of Central Banks and Supervisors for Greening the Financial System (NGFS) scenario's uit 2022 die gecreëerd zijn met behulp van het REMIND-MAGPIE Integrated Assessment Model, ook uit 2022². De waarschijnlijke effecten van dit duurzaamheidsrisico op het rendement van de portefeuille kunnen leiden tot een aanpassing van de portefeuilleconstructie.

Klimaatverandering in ons due diligence beleid

De richtlijnen die we hanteren in onze due diligence m.b.t. het klimaat betreffen het VN-raamwerk verdrag over klimaatverandering en het Klimaatakkoord van Parijs. Schendingen hiervan betreffen:

- 1) het falen om de impact van klimaatverandering te mitigeren door activiteiten of producten van bedrijven, en ook bedrijven die boetes en rechtszaken tegen zich hebben lopen voor bv het schenden van greenhouse gas standaarden.
- 2) tegenstand tegen beperken van klimaatverandering, bijvoorbeeld door lobby of rechtszaken.

F. Historische vergelijking

2024 is het tweede rapportagejaar van het PAI-statement. We geven hierbij een extra toelichting op de ontwikkeling van PAI-indicatoren ten opzichte van voorgaande rapportagejaren voor onder andere indicatoren waarvoor

- het pensioenfonds maatregelen neemt;
- bijzonderheden zijn.

ESG-data is volop in ontwikkeling en steeds meer ondernemingen rapporteren hierover. Daarnaast worden vanaf 2023 in dit statement in tegenstelling tot 2022, ook de liquide beleggingsfondsen die niet door Achmea IM beheerd worden, meegenomen als de onderliggende (look through) informatie in de beleggingsadministratie beschikbaar is. Deze beide ontwikkelingen zijn een belangrijke verklaring waarom de rapportagecijfers over de jaren heen niet een op een met elkaar te vergelijken zijn.

CO₂-uitstoot

² <https://www.ngfs.net/ngfs-scenarios-portal/faq/>

Het pensioenfonds heeft in 2023 een CO₂-reductiestrategie voor aandelen en bedrijfsobligaties ontwikkeld. Dit is in 2024 en 2025 voor respectievelijk bedrijfsobligaties en aandelen geïmplementeerd. Daarnaast wordt binnen de beleggingsfondsen engagement gevoerd. Binnen de beleggingsfondsen waarin SPD belegt, worden uitsluitingen toegepast die rekening houden met het verlagen van BKG. Voor wat betreft de PAI-indicatoren 1 t/m 3 (de BKG-emissies voor ondernemingen, de koolstofvoetafdruk en de BKG-intensiteit) steeg PAI-indicator 1 in 2023 door een toename van databeschikbaarheid en dekking en daalden de indicatoren in 2024 ten opzichte van 2023. PAI-indicator 15 (BKG-intensiteit staatsobligaties) steeg in 2023 door een toename van databeschikbaarheid en dekking en daalt in dit rapportagejaar. Voor staatsobligaties voert het pensioenfonds geen reductiestrategie.

De blootstelling aan ondernemingen die actief zijn in de fossiele brandstoffen (PAI-indicator 4) is ten opzichte van het voorgaande jaren verder afgenomen. In 2024 worden uitsluitingen op dit criterium ook binnen bedrijfsobligaties toegepast. Het uitsluitingsbeleid dat het pensioenfonds toepast op de overige beleggingsfondsen is ongewijzigd voortgezet in 2024.

Normschendersbeleid en uitsluitingen

PAI-indicatoren 10 en 14: Het pensioenfonds hanteert voor het eigen uitsluitingsbeleid databron ISS ESG. Indien het pensioenfonds in niet door Achmea IM beheerde beleggingsfondsen belegt, is het uitsluitingsbeleid van de betreffende beheerder van toepassing. Op basis van MSCI data kan voor deze indicatoren een exposure binnen de beleggingsportefeuille ontstaan. Over rapportagejaar 2024 is er geen exposure voor deze beide PAI-indicatoren.

De vrijwillige PAI-indicator 12 die significante risico's op kinderarbeid meet van activiteiten daalt in de afgelopen twee jaren van 11% naar 6%. Het pensioenfonds voert binnen de beleggingsfondsen een uitsluitingsbeleid wanneer kinderarbeid voorkomt (en niet wanneer het risico hierop bestaat).

Biodiversiteit en emissies in water

PAI-indicator 7 die de blootstelling meet naar activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden is gestegen. Dit is een algemene stijging die we in de beschikbare data voor PAI-indicator 7 zien. De coverage is significant toegenomen. Ook is het aantal bedrijven die enige blootstelling meten, gestegen.

PAI-indicator 8 meet de blootstelling naar ondernemingen die emissies in water veroorzaken. Over 2022 is deze indicator in een andere grootte weergegeven. De databeschikbaarheid op deze indicator blijft laag en daarmee is de informatiewaarde van deze indicator ook laag.

Vrijwillige PAI-indicator 8 meet de blootstelling naar ondernemingen in gebieden met grote waterstress en zonder beleid voor waterbeheer. Deze PAI-indicator is over de afgelopen jaren gestegen.

Het pensioenfonds voert op beide onderwerpen een thematisch engagementprogramma.

Ontwikkelingen overig: PAI-indicator 9

Een positie met een hoge waarde in 2023, is in 2024 niet meer in de portefeuille opgenomen. Dit leidt tot een daling van deze PAI-indicator.

Versiebeheer

Publicatiedatum PAI-statement	Vastgesteld door Pensioenfonds voor de Dierenartsen op datum	Versie
30-6-2024	25-6-2024	2.0
30-6-2025		3.0

Bijlage 'Due diligence proces' bij MVB beleid Pensioenfonds voor de Dierenartsen

Inleiding Due diligence

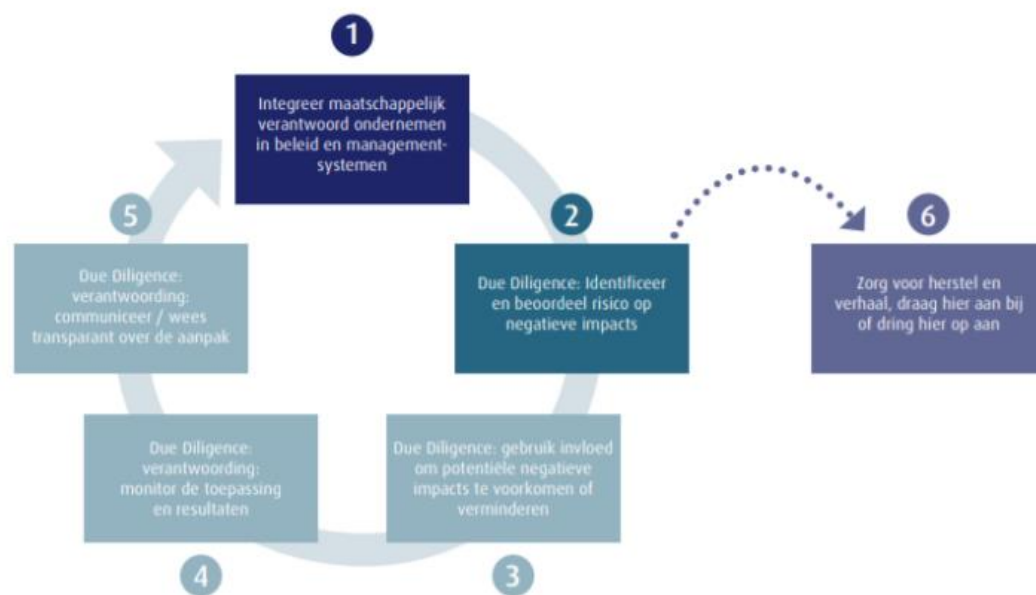
Due diligence is gericht op het vaststellen, prioriteren en analyseren van de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren. Dit betreft de negatieve impact voor de samenleving en het milieu in zowel de beleggingsportefeuille als bij potentiële beleggingen. Zoals aangeven in het MVB-beleid doorloopt het pensioenfonds periodiek een screening van bedrijven op het schenden van de daarin genoemde internationale normen. Dit proces wordt het due diligence proces genoemd. Het due diligence proces wordt doorlopen om de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren vast te stellen en te prioriteren, met als doel ze te voorkomen en te verminderen alsmede om verantwoording af te leggen over hoe het pensioenfonds omgaat met de geïdentificeerde effecten.

In deze bijlage gaan we nader in op de verschillende stappen van het due diligence proces. Daarbij sluiten we aan bij EU-duurzaamheidswetgeving en het Instrumentarium van het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfondsen³. Zie tevens figuur 1.

NB: De stappen in figuur 1 hebben een afwijkende benaming van de stappen die in het 'Instrumentarium Convenant Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfondsen' worden genoemd en die zijn uitgewerkt in deze bijlage. Figuur 1 is namelijk oorspronkelijk afkomstig uit de OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen. Het instrumentarium maakt de vertaalslag van het due diligence proces van de OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen naar het Internationale Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant voor Pensioenfondsen en hanteert daarom afwijkende benamingen.

³ <https://www.imvoconvenanten.nl/-/media/imvo/files/pensioenfondsen/instrumentarium.pdf?la=nl&hash=8B14DB5027>

Figuur 1: Due diligence cyclus

Bron: Instrumentarium Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfondsen

Toelichting op de verschillende stappen van het due diligence proces:

Stap 1 Inbedden van ESG in relevant beleid en managementsystemen

SPD onderschrijft de ESG-due diligence stappen conform het OESO-richtsnoer⁴. Wij streven via onze beleggingen naar (maatschappelijke) langetermijnwaardecreatie. We identificeren en beoordelen aan de hand van een due diligence screening de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in de beleggingsportefeuille. Deze due diligence screening wordt uitgevoerd door onze ESG-dienstverlener op basis van informatie van ISS ESG (een onafhankelijke ESG-dataprovider).

Stap 2 Vaststellen en beoordelen van belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen in de beleggingsportefeuille en bij potentiële beleggingen

⁴ <https://mneguidelines.oecd.org/RBC-for-Institutional-Investors.pdf>: "Responsible business conduct for institutional investors"

Bij het screenen van onze beleggingsportefeuille (bedrijfsobligaties) worden (potentiële) negatieve impacts op de samenleving en het milieu geïdentificeerd. Dit zijn de belangrijkste ongunstige effecten van onze beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren.

Ter beoordeling wordt vervolgens gekeken naar de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of het milieu en de ernst (omvang), schaal en onomkeerbaarheid (aard) van de schending. Dit houdt het volgende in:

- Ernst verwijst naar de heftigheid van de negatieve impact.
- Met schaal wordt het bereik van het gevolg bedoeld, bijvoorbeeld het aantal mensen dat wordt getroffen of kan worden getroffen of de omvang van de milieuschade.
- Onomkeerbaarheid verwijst naar de grenzen aan de mogelijkheden om de situatie van de getroffen personen of het milieu te herstellen, zodat deze overeenkomt met de situatie voorafgaand aan de negatieve impact.

Tevens wordt de mate van waarschijnlijkheid meegewogen. Het screeningsproces vindt een maal per jaar plaats aan de hand van de bevindingen van het onderzoeksbureau ISS ESG.

Thematische aandachtsgebieden voortkomend uit de due diligence

De uitkomsten van de due diligence screening worden gecategoriseerd naar thematische aandachtsgebieden en beoordeeld op de mate van betrokkenheid van de onderneming en het effect op de samenleving of het milieu. De onderneming krijgt bij de prioriteringsbeoordeling een kwalificatie van rood, oranje of groen op basis van de ISS ESG data. Deze kwalificatie wordt vervolgens gebruikt bij de prioritering van de thematische aandachtsgebieden.

De thematische aandachtsgebieden voor het pensioenfonds zijn gerelateerd aan mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anti-corruptie. Ondernemingen die zich niet houden aan deze normen worden als (potentieel) risicovol beschouwd voor de samenleving of het milieu. In het hoofdstuk hieronder worden de (internationale) standaarden uiteengezet die gebruikt worden bij de thematische aandachtsgebieden. Deze thematische aandachtsgebieden zijn onderdeel van het normenkader van het pensioenfonds.

Het pensioenfonds prioriteert de daadwerkelijke en potentiële negatieve impact aan de hand van de ernst en waarschijnlijkheid en gebruikt voor alle geïdentificeerde casussen zijn invloed om de negatieve impact te voorkomen en/of te mitigeren. Hierbij wordt geen nadere prioritering gemaakt tussen thematische aandachtsgebieden, locatie waar de daadwerkelijke of potentiële negatieve impact zich voordoet of de omvang van onze positie in een onderneming.

Stap 3 Negatieve impacts voorkomen en/of mitigeren en stap 6 (herstel en verhaal) geplande maatregelen

Wanneer ondernemingen in onze beleggingsportefeuille negatieve impact veroorzaakt gaat het pensioenfonds over tot uitsluiten. Op deze wijze voorziet zij de onderneming niet langer van financiering. Het Pensioenfonds neemt zelf geen deel aan een engagement programma. Enkele beleggingsinstellingen waar het pensioenfonds in belegt hebben wel een engagement programma dat toe ziet op herstel en verhaal.

Stap 4 Monitoring van implementatie en resultaten

De beheerders van de beleggingsinstellingen publiceren op hun website de voortgang en impact van hun engagementbeleid ten aanzien van de geïdentificeerde negatieve impact.

Stap 5 Verantwoording

Jaarlijks publiceert SPD de lijst met uitgesloten ondernemingen op de website <https://www.pensioenfondsdierenartsen.nl/-/media/sites/dierenartsen/downloads/spd-lijst-uitgesloten-ondernemingen-maart-2022.pdf>

Overzicht van standaarden die gebruikt worden bij thematische aandachtsgebieden

1.1 Mensenrechten

De 'rechten van de mens' vormen één van de vier hoofdthema's van het UN Global Compact en worden geadresseerd door de eerste twee principes van het UN Global Compact (zie tevens onderstaande tabel). Deze principes staan echter niet op zichzelf en zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in diverse richtlijnen en verdragen (zie tabel 1). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van mensenrechten.

In de UN Guiding Principles on Business & Human Rights (UNGPs), staat specifiek beschreven hoe bedrijven met deze richtlijnen en verdragen dienen om te gaan en wat hun verantwoordelijkheden zijn. Of zoals de opsteller van de UNGPs, Professor John Ruggie stelt:

"The Guiding Principles' normative contribution lies not in the creation of new international law obligations but in elaborating the implications of existing standards and practices for states and businesses; integrating them within a single, logically coherent and comprehensive template; and identifying where the current regime falls short and how it could be improved".

Tabel 1. Principes UN Global Compact en gelieerde verdragen op het thema mensenrechten

Thema per Principe	UN Global Compact	Relevante hoofdstukken		
	Principe	Inhoud principe	OESO-richtlijnen	Relevante verdragen
Mensenrechten	Principe 1	Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren.	IV. Mensenrechten	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.
			V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	De UN-verklaring over de rechten van inheemse volkeren.
	Principe 2	Bedrijven dienen ervoor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten	VIII. Consumentenbelangen	ILO conventie 169 betreffende inheemse en in stamverband levende volken in onafhankelijke landen.

IV. Mensenrechten

Tripartite ILO-verklaring
inzake multinationale
ondernemingen en sociaal
beleid.
Geneefse conventie.

Haagse conventie.

Universele Verklaring van de
Rechten van de Mens.

In de praktijk hebben mensenrechtenschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- beperking van het recht op zelfbeschikking;
- activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht;
- het niet respecteren van rechten van inheemse volken; en
- beperking van vrijheid van meningsuiting.

Beperking van het recht op zelfbeschikking

Het recht op zelfbeschikking van volken is opgenomen in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en is weer uitgewerkt in twee bindende UN verdragen: 'Burgerrechten en Politieke Rechten' (BuPo) en 'Economische, Sociale en Culturele Rechten' (EcSoCu). Deze verdragen werden in 1966 aanvaard en gingen in 1976 van kracht. Het individuele recht op zelfbeschikking kan gezien worden als een element van de persoonlijke vrijheid en daarmee als een grondslag van de mensenrechten. Hierdoor vormen kwesties waarin ondernemingen bijdragen aan een beperking van het recht op zelfbeschikking een mensenrechtenschending. Sinds 31 januari 2023 hebben wij geen datadekking op dit thema, omdat onze vaste dataprovider deze databeschikbaarheid heeft beëindigd. Vooralsnog kunnen wij dit niet op een alternatieve wijze invulling geven aangezien andere data providers hier ook niet in voorzien.

Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht

Ten aanzien van de kwestie 'Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht' is het van belang dat ondernemingen ten aanzien van degenen die gevolgen van hun activiteiten ondervinden internationaal erkende mensenrechten respecteren. De 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights', die zijn geïntegreerd in de OESO-richtlijnen, bieden voor bedrijven een hanteerbaar beleidskader over de toepassing van mensenrechten en de UN Global Compact principes. Specifiek voor de activiteiten van bedrijven die te maken hebben met oorlogen of bezettingen biedt ook de Geneefse conventie een geschikt raamwerk.

Het niet respecteren van rechten van inheemse volken

De UN aanvaardden in 2007 een 'Verklaring over de rechten van inheemse volken'. De rechten van inheemse volken zijn daarmee pas in recente jaren formeel erkend. In de 'UN-richtlijnen voor mensenrechten ten behoeve van bedrijven' wordt gewezen op de landrechten en andere rechten van inheemse volken. Enkele landen met belangrijke inheemse minderheden stemden tegen de verklaring, waaronder de VS, Canada, Nieuw-Zeeland en Australië. Het belangrijkste verdrag is de ILO-conventie (no. 169) over inheemse en tribale volken in onafhankelijke landen. Voor deze toetsing is de bepaling dat ondernemingen de mensenrechten 'van personen die tot specifieke (bevolkings-)groepen horen die bijzondere aandacht vereisen' dienen te respecteren, indien zij een ongunstig effect op de mensenrechten van die personen kunnen hebben.

Beperking van vrijheid van meningsuiting

Vrijheid van meningsuiting is de vrijheid van burgers om hun overtuigingen kenbaar te maken, zonder voor vervolging door de staat te hoeven vrezen. Vrijheid van meningsuiting wordt vaak beschouwd als een integraal concept in democratieën maar is soms minder evident bij andere staatsvormen. De vrijheid om zonder angst voor vervolging je mening te kunnen uiten staat expliciet vermeld in de 'Universele Verklaring van de Rechten van de Mens'.

1.2 Arbeidsnormen

Het respecteren van arbeidsnormen is één van de vier hoofdthema's van het UN Global Compact en wordt geadresseerd door de principes 3,4,5 en 6. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in diverse richtlijnen en verdragen (zie tabel 2). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van arbeidsnormen.

Tabel 2: Principes UN Global Compact en gelieerde verdragen op het thema arbeidsrechten

Thema per Principe	UN Global Compact	Relevante hoofdstukken		
	Principe	Inhoud principe	OESO-richtlijnen	Relevante verdragen
Arbeidsrechten	Principe 3	Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht. ILO conventie 98 betreffende Toepassing van het recht van organisatie en collectieve onderhandeling.
	Principe 4	Bedrijven dienen alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 29 over dwangarbeid. ILO conventie 105 betreffende de afschaffing van dwangarbeid.
	Principe 5	Bedrijven dienen zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 138 betreffende de minimumleeftijd voor arbeid. ILO conventie 182 betreffende het effectief afschaffen van kinderarbeid.

			UN Verdrag over de rechten van het kind.
Principe 6	Bedrijven dienen discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 100 betreffende gelijke beloning. ILO conventie 111 betreffende discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep.

Naast de UN Global Compact principes over arbeidsnormen zijn de internationale afspraken over minimale arbeidsnormen van belang, welke zijn vastgelegd in Conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties: de ILO-Conventies. Deze bieden een internationaal breed geaccepteerd raamwerk om bedrijven te beoordelen. Ook de 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights' bieden een praktisch raamwerk om te beoordelen waar de verantwoordelijkheden van bedrijven bij arbeidsrechten beginnen en eindigen.

In de praktijk hebben arbeidsnormenschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen;
- gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen;
- kinderarbeid in de toeleveringsketen;
- discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep; en
- veiligheid van werknemers.

Beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen

Vakbondsvrijheid wordt genoemd in de derde richtlijn van het UN Global Compact. Deze luidt: *"Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining."* De ILO-conventies 87 en 98 stellen dat vakbonden ongestoord moeten kunnen onderhandelen met werkgevers over arbeidsvoorwaarden en dat vrijheid van organisatie en daarmee het recht om lid te worden van een vakbond tot de fundamentele mensenrechten behoort. Nederland heeft beide verdragen geratificeerd.

Gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen

Het vierde principe van het Global Compact behandelt verplichte en gedwongen arbeid. Deze worden geadresseerd in de ILO-conventies 29 en 105 en hierin wordt onder andere gesteld dat bedrijven niet mogen profiteren van dwangarbeid of slavernij.

Kinderarbeid in de toeleveringsketen

Het vijfde principe uit het UN Global Compact stelt dat bedrijven zich dienen in te spannen om kinderarbeid uit te bannen. Ook is kinderarbeid in strijd met richtlijn van de OESO-richtlijnen voor internationale ondernemingen en met de ILO-conventies ten aanzien van 'de fundamentele principes en rechten op het werk' en het 'effectief afschaffen van kinderarbeid' (ILO-verdragen 138 en 182).

Discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep

Het zesde principe van het UN Global Compact gaat over het voorkomen van discriminatie in relatie tot werk en beroep. De ILO-conventies 100 en 111 en de OESO-richtlijnen bieden een kader voor bedrijven.

Veiligheid van werknemers

Niet expliciet genoemd in de principes van het UN Global Compact rond arbeidsrechten, maar vanzelfsprekend wel gelieerd aan de principes 1 en 2 op het gebied van mensenrechten, is de veiligheid van werknemers op de werkvloer. De OESO-richtlijnen bieden bedrijven handvatten om hier invulling aan te geven.

1.3. Milieu

Het milieu is het derde hoofdthema van het UN Global Compact en wordt geadresseerd door de principes 7, 8 en 9. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in diverse richtlijnen en verdragen (zie tabel 3). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van milieunormen.

Tabel 3: Principes UN Global Compact en gelieerde verdragen op het thema milieu

Thema per Principe	UN Global Compact	Relevante hoofdstukken		
	Principe	Inhoud principe	OESO-richtlijnen	Relevante verdragen
Milieunormen	Principe 7	Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties.	VI. Milieu	Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan. Verdrag van Rio de Janeiro inzake biodiversiteit. Rio verklaring over milieu en ontwikkeling.
	Principe 8	Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen.	VI. Milieu	Kyoto Protocol. UN Raamwerk verdrag over klimaatverandering. Akkoord van Parijs.

Principe 9	Bedrijven dienen de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.	VI. Milieu	Rio verklaring over milieu en ontwikkeling. Agenda 21.
------------	--	------------	---

De richtlijnen van het UN Global Compact betreffende het milieu zijn afgeleid van de ‘Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling’ en luiden: *“Business should support a precautionary approach to environmental challenges”, “Business should undertake initiatives to promote greater environmental responsibility” en “Business should encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies.”*

In de praktijk hebben schendingen van milieunormen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- milieuvervuiling – grond, of watervervuiling; en
- milieuvervuiling – bedreigen biodiversiteit.

Milieuvervuiling – grond, of watervervuiling en bedreigen biodiversiteit

Het preventie- en voorzichtigheidsbeginsel samen met het beginsel dat de vervuiler betaalt zijn terug te vinden in de Rio Verklaring en vormen de basis van het referentiekader. Een strikter referentiekader wordt geboden door het Kyoto Protocol, het Verdrag van Bazel (gericht op gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan) en het Biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro. Deze specifieke en internationaal breed gedragen verdragen en conventies verwoorden welke verantwoordelijkheden ondernemingen hebben voor de effecten van hun activiteiten op lucht, water, bodem, klimaat, ecosystemen, biodiversiteit en gezondheid.

1.4 Anti-corruptie

Anti-corruptiebeleid is het vierde hoofdthema van het UN Global Compact en wordt geadresseerd door principe 10. Dit principe is gekoppeld aan, en uitgewerkt in diverse richtlijnen en verdragen (zie tabel 4). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG meegenomen bij het screenen van bedrijven op het naleven van anti-corruptienormen.

Tabel 4: Principes UN Global Compact en gelieerde verdragen op het thema anti-corruptie

Thema per Principe	UN Global Compact	Relevante hoofdstukken		
	Principe	Inhoud principe	OESO-richtlijnen	Relevante verdragen
Anti-corruptie	Principe 10	Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.	III. Informatieverstrekking	UN conventie tegen corruptie
			VII. Bestrijding van corruptie, omkopingsverzoeken, en afpersing	UN conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit
			Mededinging	
			Belastingen	

Principe 10 van het UN Global Compact betreft anti-corruptie en is afgeleid van de 'UN Conventie tegen corruptie' en de 'UN Conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit' en luidt: *"Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery."*

Het 10^e principe uit het UN Global Compact stelt dat bedrijven alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping dienen te voorkomen en te bestrijden. In de praktijk hebben anti-corruptieschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- omkopingspraktijken; en
- afpersingspraktijken.

Disclaimer

Achmea Investment Management B.V. ("Achmea IM") heeft de informatie in dit document met zorg samengesteld. De informatie is vertrouwelijk en uitsluitend bestemd voor degene aan wie deze persoonlijk is gericht.

Dit document is of bevat (i) geen aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen, te verkopen of te verhandelen, (ii) geen beleggingsaanbeveling of beleggingsadvies, (iii) geen juridisch, fiscaal of ander advies. Achmea IM raadt u af een (beleggings)-beslissing uitsluitend te baseren op de informatie in dit document. Raadpleeg in voorkomende gevallen een juridisch, fiscaal of andere adviseur. Achmea IM is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van zo'n (beleggings)beslissing.

De informatie in dit document is (mede) gebaseerd op informatie die Achmea IM van betrouwbaar geachte informatiebronnen heeft verkregen. Achmea IM garandeert niet de betrouwbaarheid van die bronnen en de juistheid en volledigheid van de van die bronnen verkregen informatie. De informatie in dit document is puur informatief en u kunt daaraan geen rechten ontleen. Alle informatie is een momentopname, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het verstrekken van dit document na de oorspronkelijke publicatiedatum is geen garantie dat de hierin opgenomen informatie op die latere datum nog juist en volledig is. Achmea IM heeft het recht om deze informatie zonder aankondiging te wijzigen. Het noemen van rendementen op beleggingen in dit document dient uitsluitend als uitleg en toelichting. Achmea IM spreekt daarmee geen verwachting uit over het rendement of koersverloop van die beleggingen. De waarde van uw belegging kan fluctueren en in het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst.

U mag de informatie in dit document alleen voor eigen persoonlijk gebruik kopiëren. U mag de informatie niet overnemen, vermenigvuldigen, distribueren of openbaren zonder schriftelijke toestemming van Achmea IM. Alle informatie (teksten, foto's, illustraties, grafisch materiaal, handelsnamen, logo's, woord- en beeldmerken) blijft eigendom van of in licentie bij Achmea IM en wordt beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of intellectueel eigendomsrecht. Er worden geen rechten of licenties overgedragen bij gebruik van of toegang tot deze informatie.

Achmea Investment Management B.V., statutair gevestigd te Zeist (KvK 18059537), beschikt over een vergunning als beheerder van beleggingsinstellingen zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht. Achmea Investment Management B.V. is ingeschreven in het register van de Stichting Autoriteit Financiële Markten onder nummer 15001209